

Έξω ο Κέυνς ο φριντμανικός, μέσα ο Κέυνς του Μίνσκι

Του Robert J. Barbera

12 Σεπτεμβρίου 2013

Πρόσφατα, ο Brad DeLong ανάρτησε ξανά την κριτική, που είχε δημοσιεύσει το 1996, για το βιβλίο του John Maynard Keynes *A Tract on Monetary Reform* (1924). Ο DeLong προβάλλει τον ισχυρισμό, με αρκετά εντυπωσιακό τρόπο, ότι σε αυτό το βιβλίο ο Keynes μας προσφέρει την καλύτερη μονογραφία που γράφτηκε ποτέ για τη μονεταριστική πολιτική. Ο DeLong ξεκινά, όμως, με μια πρόταση που ίσως θα ήθελε να αλλάξει το 2013: «Αυτό μπορεί να είναι το καλύτερο βιβλίο του Keynes». Το θέμα είναι ότι αυτό που οδήγησε τον Keynes να γράψει, το 1936, τη «Γενική Θεωρία της Απασχόλησης, του Επιτοκίου και του Χρήματος» ήταν η πλήρης αποτυχία της μονεταριστικής πολιτικής. Δυστυχώς, το 1996, η «Συναίνεση της Ουάσιγκτον» είχε αγκαλιάσει πλήρως την μινιμαλιστική άποψη των ευθυνών της νομισματικής πολιτικής που εκφράστηκε από τον Keynes το 1924 και, με τον τρόπο αυτό, οι χαρακτες πολιτικής προλείαναν το έδαφος για μια χρηματοοικονομική κρίση στυλ 1929 το 2008–9.

Όπως το θέτει ο DeLong, «η πεποίθηση ότι η νομισματική αστάθεια—πληθωρισμός και αποπληθωρισμός—είναι το κύριο, ή τουλάχιστον μια κύρια αιτία των άλλων οικονομικών δεινών, η ελπίδα ότι οι υγιείς αρχές της νομισματικής πολιτικής μπορούν να προσδιοριστούν και, αφού προσδιοριστούν, να μειώσουν σε μεγάλο βαθμό την αβεβαιότητα και τους κινδύνους, η εστίαση στην ιδέα ότι η δουλειά του δημόσιου τομέα είναι να παρέχει στην ιδιωτική οικονομία ένα σταθερό εργαλείο μέτρησης και ένα σταθερό περιβάλλον—όλα αυτά αποτελούν κεντρικές ιδέες του μονεταρισμού. Ο Keynes πίστευε πάρα πολύ σε αυτές τις ιδέες στα μέσα της δεκαετίας του 1920».

Ο DeLong αναφέρει στη συνέχεια τον προφανή λόγο για τη μεγάλη θεωρητική αλλαγή που συντελείται στον Keynes: τα γεγονότα της Μεγάλης Ύφεσης. Ο DeLong υποστηρίζει ότι, από τη σύγχρονη οπτική γωνιά (από αυτή που διαμορφώνεται από το 1996), ήταν λάθος η αλλαγή στις απόψεις του Keynes, θεωρώντας ότι οι δυνάμεις που προκάλεσαν τη Μεγάλη Ύφεση έπαιξαν ένα γενικότερο ρόλο στη μακροδυναμική: «Το μέγεθος της Μεγάλης Ύφεσης της δεκαετίας του 1930 θα καταστρέψει την πίστη του Keynes στην πρόταση ότι η σταθεροποίηση των εσωτερικών τιμών συνεπάγεται μια καλά λειτουργούσα μακροοικονομία και μικρούς επιχειρηματικούς κύκλους. Αλλά από τη δική μας οπτική γωνιά σήμερα, όπου η Μεγάλη Ύφεση αντιμετωπίζεται ως μια μοναδική καταστροφή που προήλθε από μια άνευ προηγουμένου κατάρρευση της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης και του παγκόσμιου εμπορίου, αντί από τους επιχειρηματικούς κύκλους, δεν είναι καθόλου ξεκάθαρο ότι πρέπει να προτιμάμε τον Keynes του 1936 από τον Keynes του 1924».

Στον απόηχο του 2008, ο ενθουσιασμός για το μετέπειτα έργο του Keynes έχει φυσικά ενισχυθεί. Παρ' όλα αυτά, το δοκίμιο του DeLong είναι απίστευτα χρήσιμο διότι μας αναγκάζει να θέσουμε το εξής ερώτημα: Μπορούμε να αγνοήσουμε τα χρηματοοικονομικά ως πηγή «κανονικών» οικονομικών διακυμάνσεων;

Ο DeLong εγείρει αυτό που θεωρώ ότι αποτελεί μια έκδοση του ίδιου ερωτήματος σε μια ανάρτηση τον Απρίλιο του 2011: «Γιατί δεν χρησιμοποιούν τα τμήματα Οικονομικών Επιστημών μακροοικονομικά slots για να προσλάβουν άτομα που γνωρίζουν το έργο του Walter Bagehot;». Πιο πρόσφατα, μια ανάρτηση από τον Paul Krugman έχει το ίδιο νοηματικό περιεχόμενο: «Αυτό που εντυπωσιάζει πραγματικά όταν μελετάει κανείς ιδίως τα μακροοικονομικά είναι το αδιάκοπο, έτσι ώστε ο Bagehot και ο Wicksell, ο Irving Fisher και, φυσικά, ο Keynes παραμένουν αρκετά επίκαιροι σήμερα».

Ο Bagehot, ο Fisher, ο Keynes—και ο Minsky, θα πρόσθετα εγώ—έγραψαν πλούσια κείμενα για έναν οικονομικό

κόσμο που βρίσκεται σε έντονη αντίθεση με τη νεοκλασική εκδοχή των χρηματοοικονομικών. Είναι αναμφισβήτητο ότι αυτοί οι στοχαστές θα είχαν δει πολύ διαφορετικά τη «μεγάλη μετριοπάθεια» (Great Moderation) από ότι ο DeLong το 1996, με τη δυναμική της χρηματοπιστωτικής αγοράς—και όχι τη δυναμική των μισθών και τις διακυμάνσεις των τιμών—να προκαλεί την αυξανόμενη αστάθεια στη μακροοικονομία, οδηγώντας τελικά στην Ύφεση του 2008–9.

Ίσως το πιο σοβαρό και καταδικάσιμο παράπτωμα που διέπραξαν οι καθεστωτικοί οικονομολόγοι την περίοδο 1988–2008 ήταν να επανεξετάσουν, βήμα προς βήμα, την πορεία του Keynes από το 1924 μέχρι το 1936. Η ολική απορρύθμιση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η άκρατη εμπιστοσύνη στον περιοριστικό ρόλο των κεντρικών τραπεζών προέκυψαν όταν η συμβατική σοφία αγκάλιασε την άποψη του 1924 ότι οι ελεύθερες αγορές και οι σταθερές τιμές από μόνες τους ήταν αυτά που μας προσέφεραν την καλύτερη ευκαιρία για οικονομική σταθερότητα. Σαν να μην έφτανε αυτό, η συμβατική σοφία πριν από την κρίση ήταν ενσωματωμένη σε μοντέλα που ονομάζονταν «νεοκεύνσιανά» και τα οποία ήταν πλήρως ξεκομμένα από τις ιδέες του Keynes. Αυτή η συμβατική σοφία ήταν που οδήγησε σε μια διαδοχή κύκλων άνθησης και κατάρρευσης στην αγορά περιουσιακών στοιχείων που αψηφούσε το μοντέλο πληθωρισμού/αποπληθωρισμού, αλλά αγνοήθηκε, ωστόσο, από τους κεντρικούς τραπεζίτες και τις ρυθμιστικές αρχές.

Όπως θα μπορούσε κάποιος να προβλέψει, εγκαταλείπουμε τώρα τον Keynes του 1924 για τον Keynes του 1936. Στην πραγματικότητα, μελετάμε τους οικονομικούς κύκλους, αλλά δείχνουμε ανίκανοι να απεγκλωβίσουμε την οικονομική επιστήμη από το να ψέλνει τα τροπάρια που έχει μάθει καθώς ξεδιπλώνεται το έργο της καπιταλιστικής οικονομίας. Στην πρώτη πράξη, μαθαίνουμε για το μακελειό των αγορών, στον απόηχο μιας μεγάλης κατάρρευσης. Στη δεύτερη πράξη, γινόμαστε πιο άνετοι με τη δύναμη των πολιτικών σταθεροποίησης καθώς η κατάρρευση που προηγήθηκε υποχωρεί από το οπτικό μας πεδίο. Η τρίτη πράξη περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας αφήγησης που περιγράφει την κατάρρευση στην αγορά περιουσιακών στοιχείων με μοναδικούς όρους καταστροφής.

Και στην τελευταία πράξη του έργου; Εκεί είμαστε συνήγοροι της μινιμαλιστικής στρατηγικής παρέμβασης, στοχεύοντας στη συγκράτηση των ρυθμών της πραγματικής οικονομίας και απελευθερωμένοι από ανησυχίες για τη λειτουργία του χρηματοοικονομικού συστήματος. Συνεπώς, φαίνεται να είμαστε μόνιμως καταδικασμένοι στο να αποφεύγουμε τις αμαρτίες των πατεράδων μας και να διαιωνίζουμε τις ανοησίες των παππούδων μας. Αυτό δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί πρόοδος στην οικονομική επιστήμη.

**Ο Robert J. Barbera είναι συν-διευθυντής του Κέντρου για Χρηματοοικονομικά στο Πανεπιστήμιο Johns Hopkins.
Copyright © 2013 Levy Economics Institute**